

TARIK BUĞRA
Oğlumuz

Yarın Diye Bir Şey Yoktur

İletişim Yayınları 2727 • Çağdaş Türkçe Edebiyat 473

ISBN-13: 978-975-05-2537-7

© 2018 İletişim Yayıncılık A.Ş. / 1. BASIM

1. Baskı 2019, İstanbul

DIZI KAPAK TASARIMI Utku Lomlu

KAPAK SEDA MİT

KAPAK FOTOĞRAFI Ara Güler

UYGULAMA Hüsnü Abbas

DÜZELTİ Emre Bayın

BASKI Ayhan Matbaası · SERTİFİKA NO. 22749

Mahmutbey Mahallesi, 2622. Sokak, No: 6/31 Bağcılar 34218 İstanbul

Tel: 212.445 32 38 • Faks: 212.445 05 63

CILT Güven Mücellit · SERTİFİKA NO. 11935

Mahmutbey Mahallesi, Devekaldırımı Caddesi, Gelincik Sokak,

Güven İş Merkezi, No: 6, Bağcılar, İstanbul, Tel: 212.445 00 04

İletişim Yayınları · SERTİFİKA NO. 40387

Binbirdirek Meydanı Sokak, İletişim Han 3, Fatih 34122 İstanbul

Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58

e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

TARIK BUĞRA

Oğlumuz

Yarın Diye Bir Şey Yoktur

JALE PARLA'NIN ÖNSÖZÜYLE

TARIK BUĞRA 2 Eylül 1918 tarihinde Akşehir'de doğdu. İlk ve ortaokulu Akşehir'de okudu. İstanbul Lisesi'nin yatılı kısmında okurken bu lisenin yatılı kısmının kapatılması üzerine kaydını Konya Lisesi'ne aldırdı ve liseyi burada bitirdi (1936). Lise yıllarında Tark Nazım müstear ismiyle hikâye ve şiirler yazdı. İstanbul Üniversitesi Tıp ve Hukuk Fakülteleri'nde yarım bıraktığı öğrenim hayatını Edebiyat Fakültesi Türk Dili Edebiyatı Bölümü'nde devam ettirdi, ama son sınıfta ayrıldı. Askerden sonra Şişli Terakki Lisesi'nde muallim muavini oldu. Akşehir'de çıkardığı *Nasrettin Hoca* gazetesi ile gazeteciliğe başladı (1949-1952). *Milliyet*, *Vatan*, *Yeni İstanbul*, *Haber* ve *Tercüman* gazetelerinde ve *Yol* dergisinde sanat sayfaları düzenledi, fıkralar yazdı, yazı işleri müdürlüğü yaptı. *Hisar* dergisi ve *Türkiye* gazetesinde de yazan Tark Buğra, 26 Şubat 1994 tarihinde İstanbul'da öldü.

Eserleri: **Hikâye:** *Oğlumuz* (1949), *Yarın Diye Bir Şey Yoktur* (1952), *İki Uyku Arasında* (1954), *Hikâyeler* (1964; yeni ilavelerle 1969). **Tiyatro:** *Ayakta Durmak İstiyorum* (1972), *Akümülatörlü Radyo* (1979), *Yüzlerce Çiçek Birden Açtı* (1979), *İbişin Rüyası* (1979), *Güneş ve Arslan* (1988). **Gezi yazıları:** *Gagaringrad-Moskova Notları* (1962). **Fıkra ve deneme:** *Gençlik Türküsü* (1964), *Düşman Kazanmak Sanatı* (1979), *Bu Çağın Adı* (1990), *Politika Dışı* (1992). **Roman:** *Siyah Kehribar* (1955), *Küçük Ağa* (1964), *Küçük Ağa Ankara'da* (1966), *İbişin Rüyası* (1970), *Firavun İmanı* (1976), *Gençliğim Eyvah* (1979), *Dönemekte* (1980), *Yalnızlar* (1981), *Yağmur Beklerken* (1981), *Osmancık* (1983), *Dünyanın En Pis Sokağı* (1989). **Senaryo:** *Zafer Gaye Değildir* (1993), *Sıfırdan Doruğa-Patron* (1994).

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ

HÜMANİST BİR ZAMAN ÖYKÜCÜSÜ: TARIK BUĞRA

JALE PARLA 7

OĞLUMUZ

(1948-1949)

Oğlumuz.....	21
Bacanak.....	25
Havuçlu Pilâv Meselesi.....	34
Martı.....	41
Sihirli Ayna.....	46
Hayat Böyledir İşte.....	53
Ömer.....	58
Çok Sonra.....	67
Fal.....	78
Kel Melâhat.....	87
İki İhtiyâr.....	97
Kara Oğlan.....	108
Buhran.....	114

YARIN DİYE BİR ŞEY YOKTUR
(1950-1952)

Yarın Diye Bir Şey Yoktur	127
Kuyruklu Yıldız	132
Hiç Bir Şey Bilmiyormuşum	136
Küllük	140
Coğrafya Dersi	143
Üstadla Konuştum	147
Söz Alma... Fakat Kimden	152
Bitmemiş Senfoni	158
Borç	162
Ayakkabı Gıcirtısı, Hoparlör ve Şöhrete Dair	166
087956'nın Sıfırı	170
Şarap Şişeleri ve Kitaplar	176

SONRAKİLER
(1954-1964)

Şehir Kulübünde	183
Kardan Adam	198
Sevginin Bedeli	203
Beşinci	212
Var Olmak veya Olmamak	217
Heyyi Hey	223
"Gün Akşamlıdır"	229
Helvacı Güzeli	237
Eşekarısı	247
Çocuklar ve Elmalar	251
Dostluk	256
Çifte Tabancalı Hafiye	263
Uzaklardan	271
Otel Faresi	275

OĞLUMUZ
(1948-1949)

*Muammer İnce'ye:
Beđendiklerin senin olsun.*

T. BUĞRA

Oğlumuz

Karım, belirmeğe başlıyan pencerenin önünde oturuyordu: Bütün geceyi orada geçirmişti.

– Sen hâlâ yatmayacak mısın, dedim.

Doğrudu. Kül rengi pencerenin önünde sadece bir gölgeden ibaretti. Fakat bu gölgede, beraber geçirdiğimiz yirmi küsur yılın her gününden bir şey vardı.

– Ezan okunuyor, diye mırıldandı.

Sesi bana hüzün verdi. Odamız bu dünyadan, duyguların erişemeyeceği kadar ötede gibiydi ve karım, Kur'anla vâdedilen saadetini, sanki asırlardanberi beyhude yere bekliyordu.

Hareketlerinde ve yürüyüşünde, kabul edilmiş bir mağlûbiyetin hazin sükûneti vardı. Mutfağa geçti; onu sanki rüyada görüyordum: Mangala ve semavere kömür koydu; abtes aldı, sonra seccadesini sofaya sererek namaza durdu.

Pencere iyiden iyiye aydınlanmıştı.

Renksiz, sessiz ve serin kuşluk vakti: Yatağın ılıkılığı, belirsiz duygular, düşünceden kaçış.. Dalmışım.

– Yahu..

– Ne var?

– Geldi..

– İyi ya işte..

Fakat mesele bu değildi: Karım beni kayıtsız buluyor ve üzülyordu:

– Bir şey söylemeyecek misin; bu üçüncü oluyor.. Ha yah: Ne yapacağız?

Bilir miyim ben. Fakat ona:

– Yarın bir şeyler yaparım, diyorum.

Hangi yarın?.. Gökyüzü tatlı maviliğini bulmuştu bile. Gün, katılmağa mecbur olduğumuz gün, başlıyordu. Karım haklı. Bunun üzerinde durmak lâzım. Oğlum yatağına daha yeni giriyordu. Ona, bu yaptığının ümitsiz bir isyan olduğunu anlatmalıydım. Yataktan, birdenbire fırladım. Karım telâşlandı:

– Fazla sert davranma. Ne de olsa artık.

Devam edemedi. Ona baktım: Gözlerindeki mâna allak bullaktı. Ah benim saz benizli, kır saçlı bebeğim.

Çıkarken, omuzlarıma hırkamı koydu.

* * *

Odası gündoğdu tarafındaydı. Pencereleri büyükçe bir bahçeye bakardı. Karşı evden kurtulmak üzere olan güneş duvarları hafifçe pembeleştirmişti.

Ve o, uyumuştı.

Elbiselerini masanın üstüne atıvermiş, pijamasının ceketini giymemişti. Yatağının yanındaki sandalyeye iliştim. İçim bir tuhaftı. Ona bakamıyordum; fakat onunla doluydum: Tıpkı, çok eskiden bir defa daha olduğu gibi: O zaman daha küçüktü, tifoya tutulmuştu, ateşi vardı, sayıklıyordu. O, şimdi bunu hatırlamaz ki..

* * *

Karlı bir şubat gecesi doğmuştu. Babamın kucağına verirken bir tuhaftım.. İsim ararken kamus bana ne kadar boş

gelmişti. Ona, ıslıl ıslıl, kâinat gibi mânalı bir kelime bulmak istiyordum. Sonunda Ömer dedik. Bu da ona yakışmıştı. Onu, tarihe girmiş bütün Ömerlerin ikbaline lâıyk görüyordum.

İlk gülüş.. ilk diş.. ilk kelime.. annesine doğru, genç, güzel ve mesut annesine doğru ilk adım.

Sonra yedinci yaş.. Mektebe götürdüğüm gün ne kadar ağlamıştı: Sanki varlığına evden başka bir ortak kabul etmek istemiyordu. Fakat bu mukadderdi: O da her oğul gibi sokak, mektep ve çarşı arasında, günden güne kat'ileşen bir bölünmeye mahkûmdu.

Ve on dördüncü yaş: Hırçnlıklar, iştihasızlıklar.. Bize yeni bir ortak daha, ortakların en yenilmezi.. Karımın mağrur telâşları ve benim ilk endişem.

Liseyi, daha sonra fakülteyi bitirdi. Bu arada, onu biraz daha iyi yaşatabilmek için, karım, düğününden kalma üç beşibirliğini bozdurdu.. Ve o, ilk aşkın bahtsızlığı ile sarsıldı, bizi de perişan etti.

Böylece biz ona bütün bütün bağlanırken, dünyamız artık tamamen onunla hudutlanırken..

“Sen bizden ayrılıverdın. Sevgimiz arttıkça sen biraz daha fazla rahatsız oluyordun. Ben bunu anlıyordum: Sen bunda biraz da hürriyetine tecavüz bulunuyordum. Fakat annen..

Ben biliyorum: Sen, artık odaların bu döşeniş tarzını, hattâ bu evi beğenmiyorsun.. Uçmayı öğrenmiş bir serçe yavrusu gibi, gözün başka dallarda. Senin düşündüğün, kimbilir ne cici şeydir. Bizi misafir edeceğin odayı da unutmamışsındır; buna eminim. Bu kadarı da bize.. bana yeter. Fakat annen.. Bunu sen de seziyor, arada sırada, hattâ sık sık kardeşlerini nasıl okutacağından, bizim için neler tasavvur ettiğinden bahsediyorsun. Fakat birbirimizden niçin gizliyelim; sen böyle konuşurken sesini titreten şeyde biraz vicdan burkulması ve daha çok çaresizliğin azabı yok mu?. Ama sen

bunun için üzülmeye, senin elinden ne gelir; hayat böyle işte, yapamazsın ki..

Ben senin içkiden ne umduğunu biliyorum; alışmıyacağına da eminim.. Fakat annen..

Sonra ben senin dışarıda ne aradığımı, evden niçin kaçtığımı da biliyorum. Belki de küçük bir orospu. Ben onlara düşman değilim; hattâ.. fakat annen.. kadıncağız böyle birine kapılıvereceksin diye tir tir titriyor. Sen gecelerini böyle dışarıda geçirince, kuruntuları, ıslıl ıslıl caddeleri ve gazinoları masal mağaralarına çeviriyor.

Fakat bütün bunlara ne lüzum var; sen sanki bunları bilmiyor musun?.. Ben sanki bütün bu şeylerin senin kalbini nasıl sızlattığını bilmiyorum mu?.. Annen, ben.. sen bize bakma. Bütün budalalık bizde. Biraz hasta olmanı bekler gibiyiz. Hâlâ bize en çok ait olduğun günlerdeki gibi kalmanı istiyoruz. Değişebileceğini aklımız almıyor. İşte, gözlerimi bir türlü yüzüne çeviremiyorum, sana bakamıyorum. Annen de böyle. Şimdi biz, seni uyandıramayız. Çünkü, düşünmeğe cesaret edemedim biliyoruz ki, artık senin uykun da değişti. Eskiden bizi bekler gibi uyurdun. Evet, artık uykun da değişti. Hattâ asıl değişiklik uykularında oldu; sen uykularında da bizden uzaklaştın..”

Başımı çevirdim: Ona baktım. Bunu yaparken romatizmalı kolumu kullanır gibiydim. Fakat içim birdenbire ferahladı: Sanki yıllardır aradığım bir arkadaşımı bulmuştum. Islık çalmak istiyordum. Perdeleri indirdim; güneş onu rahatsız edecekti. Benimkilere benzeyen sert ve siyah sakallı yüzünü hafifçe öperek dışarı çıktım.

Çayımızı içerken karım biraz dalgındı. Ben, küçük oğlumun çayını gizlice, hiç sevmediği limonla doldurdum.

Bacanak

Akşehir, 34, plâkalı kamyon, Konya şosesinin Sultan dağlarına zıt bir istikamet tutturduğu dönemeçte yolcularından ikisini indirdi.

Bunlardan biri, uzun boylu, siyah sakallı, saz benizli, zayıf ve kırkı aşkındı; poturluydu, mevsim yaz olduğu halde sırtında palto vardı, elinde yeni bilenmiş bir orak taşıyordu.

Beriki otuz beşi geçmiş olamazdı: Boyu orta, omuzları geniş, yüzü traşlı idi. Siyah ve büyük damalı yeşil elbisesi şehirde diktirilmiş benzerdi. Muhtar değilse bile muhtarlıkta gözü olmalıydı.

Bunlar, geldikleri tarafa doğru kırk elli adım gittikten sonra, şoseyi dikine kesen araba yoluna saptılar: Bu kavşakta (Çakıllar, 7 km.) yazılı bir tabelâ vardı: Onlar, işte bu köy-dendiler ve bacanaklılar.

Güneş neredeyse Kara tepenin ardına kayıverecekti ve ışıkları artık insanın gözünü yormuyordu. Arkalarında ova, sarı yaldıza bulanmış ve günün içindeki en güzel hâlini almıştı. Karşılarında ise mor ve biraz vahşi dağlar yükseliyordu. Onlar dağlara doğru yürüyorlar, fakat acele etmiyorlardı: Köye yetişmekten daha mühim bir işleri var gibiydi.

Uzun boylu olanı, birara eğilerek yemenilerini çıkardı ve eline aldı; böyle daha rahattı. Bir tümseği tırmandılar; Çakıllar, ileride, tepeyi meydana getiren koyu kurşunî kayaların dibinde, toprak damları, toz renkli ve ebedî kavaklariyle bir küfür gibi veya bir melânkoli başlangıcı gibi belirdi: Şose artık görünmüyordu.

Ceketli, iç cebinden bir Büyükkülüp paketi çıkartarak:

– Duman et bakalım bacanak, dedi.

Beriki, yemenilerini paltosunun cebine yerleştirdikten sonra, paketten, en mütevazı ve kendisine göre olanını seçmek ister gibi biraz durakladıktan sonra bir sigara aldı. Durdular: ceketli kibrit çaktı; alevi, lâhna yaprakları kadar iri ellerinin arasında rüzgârdan iyice koruyabiliyordu. Sigaralarını yaktılar.

Akşam rüzgârı karşıdan esiyordu; sigaralar daha bir iki çeğişte yarıyı bulmuştu.

Uzun boylu, orağını omuzuna aldı; günün son ışıkları yeni bilenmiş demirde biran için canlanıp sonra yeniden kayboldular: Güneş artık tamamen Kara tepenin ardına kaymıştı.

Ceketli sigarasını önüne doğru fırlattı ve geçerken ayağıyla iyice çignedi. Bu esnada öbürü de durmuştu: Kısa bir yutkunmadan sonra, eski bir konuşmaya devam edermiş gibi:

– Gel şu işi halledelim, gayri, dedi.

Kasabada bütün gün birbirlerinin peşini bırakmamışlar, hattâ bir şey kararlaştırmadıkları halde, sadece bu işi konuşabilmek için kasabaya gitmişler, fakat gene de bir türlü söze başlayamamışlardı. Bu konuşma daha evvel, hattâ köyde olmaz mıydı, bu yolculuğa ne lüzum vardı? Lâkin olmamıştı işte.. Sanki görülmek, duyulmak istemiyorlardı, peşlerinden ayrılmıyan birisi varmış gibiydi. Sonra, asıl mühimmi, ilk

teklifin karşı taraftan gelmesini ikisi de istiyor, biri diğzerinin mukavemetten daha önce düşeceğini umuyordu:

Uzun boylu olanı tohumluk sıkıntısı, para sıkıntısı çekiyordu ve bu berikinin malûmu idi. Muhtar kılıklı ise huzursuzluk içinde bulunuyordu, teminata muhtaçtı; uzun boylu da bunu seziyordu. Eğer biraz daha sabredebilseydi, söze, belki de aynı cümleyle beriki başlıyacaktı; zira artık Çakıllar, ileride, mor ve vahşi kayaların dibinde bir küfür gibi belirmişti ve insan orada söylenilen; hattâ düşünölen hiçbir şeyin gizil kalamıyacağına inanırdı.

Muhtar kılıklının içi ferahladı amma temkini zerre kadar bozulmadı; üstelik, sabahtanberi yüzünde (hadi bakayım karayiğen, deyiver deyeceğini..) der gibi asılı duran müşfik mâna eriyip gitti ve yerine donuk bakışlar, soğuk bir gerilme geldi:

– Hangi işi bacanak?

Sesinde hayret edilecek bir mâsumiyet vardı. Uzun boylusunun avurtları hafifçe titredi; fakat bu hiddet ümitsiz bir hiddetti, zira, artık hapı yuttuğunun farkındaydı. Son bir gayretle:

– Hangi iş olacak, hay herif, dedi: Ölünün kefeni bulunmadan verese biribirine düştü demesinler diye şimdiye kadar sustuk.

Berikinin bunları dinlerken tuhaf bir sırtışı vardı; söver gibi bir şey:

– Öyle olsun, bacanak, dedi.

Bacanak kekeledi:

– Ölüm hak, miras helâl..

– Öyledir, bacanak..

– Az oturalım, şöyle..

– Oturalım, bacanak.

Bir kayanın üstüne oturdular:

Çakıllar nah işte böyle avuç içi kadar bir köydür ve insan

üstüne oturmak isterse bunun gibi daha bin tane kaya bulur, adım başına bir kaya bulur: Çakılların toprağı, bu kayalarla, Venüs gerdanlığı takmış bir sîneye benzer. Kara tepenin meyli şoseye kadar sürer ve ancak oradan sonra toprak munisleşir, genişler, dost olur, toprak olur. Şoseden sonrası, mor kayaların dibinde hep öyle duran Çakılların, bu altı göndermiş veremli gözün, artık idrak edilmeyen ebedî rüyasıdır.

Güneş tamamen çekilmişti. Gök yüzü artık lâcivertti. Tâ karşıda, ufku ince bir şerit gibi çizen Emir dağlarının üstünde, o her akşamın şaşmaz yıldızı, yıldızların en güzeli belirmişti. Şosenin ötesi, ova, mesut ninnisini mırıldanmıya hazırlanıyordu.

Uzun boylu, ovaya bakıyor ve artık konuşmayacağı benziyordu.

– De bakalım, bacanak.

Bacanak bezgin bir sesle:

– Ne diyeceğimi pek iyi bilirsin, dedi ve bir iki defa yutkunduktan sonra ilâve etti: Kúpeli öleli yıl oldu.

– Öyledir, bacanak.

– Rahmetli herif senin aklını pek beğenirdi, hani..

– Öyle mi bacanak?

– Öyle zâhir; damatların en küçüğü sendin ama, malın mülkün idaresini sana bırakmıştı.. yatağa düşünce de evine yerleştirdi.

Sustu. Beriki hep aynı donuk ve sinsî tonla (e ne olmuş; bütün bunları ne demiye söylüyorsun?) demek ister gibi:

– Belli, bacanak, dedi.

Bacanak, parlayıverecek gibi oldu: dizlerinin arasında tuttuğu orağın tersiyle bir taşı uçurduktan sonra:

– O gün bugün inekleri sen sağdın, tarlayı sen sürdün, evi sen tuttun, dedi.

Ceketli, Büyükkulüp paketini çıkardı. Sırıtarak uzattı ve:

– Duman et, bacanak, dedi.

Bacanak aynı saygı ve tereddütle paketten bir sigara aldı. Mesafe, esmer bir aydınlık içerisinde efsaneleşmeye başlıyordu. Kibriti gene beriki çaktı, kendisi sigara yakmadı ve bacanak, sönmeyen diye sigarasını üstüste çekerken konuştu:

– Dinle bacanak; Kerimin oğlu şimdiye kadar Küpelinin malıyla gelmedi; bunu sen de bilin.. Pelitli tarlayı sürdüysem, inekleri sağdıysam, Küpelinin evinde oturduysam, keyfimdendir mi?.. Hem, Pelitli tarlaya septiğim tohumu, ineklere yedirdiğim yemi, sorman da sırf aldığım iki kile kırnalı buğdayla bir çanak südü mü düşünürsün.. az masarifim mi oldu sanki hay herif?..

– Valla, Kerimin oğlu, orasına benim aklım pek ermez.. ben derim ki, herkes hakkına düşeni alsın, ecri varsa kendi çeker.

Kerimin oğlu gülüverdi:

– Dediğini yaptık tut, bacanak; sen kendine sarı ineğin bir emmesi düşecek mi sanın?

– Neyemiş o?

– Bu işte bir ikimiz mi varız bacanak?

Bacanak (bir ikisi) olmadıklarını pekâlâ biliyordu; fakat düpedüz (bir ikimiz kalamaz mıyız sanki?) de diyemezdi:

– Başka kim varmış, diye sordu.

– Saymakla biter mi?.. Ben bir, sen iki, ölen oğlunun çocukları üç, bunak dört, Koca Gelin beş, Al Ayşe altı..

– Bunakla Al Ayşeyi ne sayan?

– Ne sayanı var mı? Karısı..

– Ona varıncaya kadar rahmetli on karı savdı.

– İş bir ona kalsa, iyisin deyiveririm.. deyiveririm amma, geri kalanları nideceğiz?.. İnsan şöyle siyerten düşünse, Çıplağın kızı kim, Küpeli kim; Taşçı kim, Küpeli kim der.. der amma; kanun hak tanımış.